

Yritysvastuulaki turvaa kunnon työn

Suomen tulee säätää YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin ohjaaviin periaatteisiin¹ pohjautuva laki, joka velvoittaa yritykset huolehtimaan toimintansa ihmisoikeusvaikutuksista.

GLOBALISAATION MYÖTÄ sekä tavarat että palvelut liikkuvat sujuvasti yli rajojen. Harva Suomessa myytävä tuote on nykypäivänä valmistettu täällä, etenkin kokonaan kotimaisista raaka-aineista ja osista. Tuotantoketjut ulottuvat usein maihin, joissa työoloista ja muista ihmisoikeuksista ei ole huolehdittu yhtä hyvin kuin meillä.

Tällä hetkellä ihmisoikeusvaikutusten huomioiminen on yrityksille vapaaehtoista. Tämä tarkoittaa, ettei yrityksen, joka teettää alihankintana vaatteita intialaisella tehtaalla, tarvitse huomioida tehtaan työoloja, ellei se ha-

lua. Periaatteet yritysten ihmisoikeusvastuusta on linjattu YK:ssa, ja Suomi on sitoutunut niihin. Nyt on aika varmistaa, että periaatteet toteutuvat.

Yritysvastuulaissa on kyse siitä, että yrityksille asetetaan ihmisoikeuksia koskeva huolellisuusvelvoite. Käytännössä yritysten edellytetään kartoittavan toimintansa ihmisoikeusriskejä sekä ehkäisevän riskien toteutumista. Jos ihmisoikeusloukkauksia tästä huolimatta tapahtuu, esimerkiksi tuotantoketjussa esiintyy lapsityötä, yritys osallistuu tilanteen korjaamiseen. Lain noudattaminen varmistetaan säätämällä huolellisuusvelvoitteen rikkomisesta oikein mitoitettut sanktiot.

Kuluttajat haluavat luottaa vastuullisuuteen

Lähes 70 prosenttia suomalaisista pitää tärkeänä, että tuotteet ja palvelut on tuotettu vastuullisesti. Luku on kasvanut viime vuosina. Suomalaisille tärkeimpiä vastuulli-

¹ YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet, 2011.
<https://item.fi/documents/1410877/2872337/Yrityksi%C3%A4+ja+ihmisoikeuksia+koskevat+ohjaavat+periaatteet+30012014.pdf>

suusasioita ovat työterveys ja -turvallisuus sekä eettiset toimitusketjut. Nämä asiat ovat yritysten ihmisoikeusvastuun ytimessä. Selvä enemmistö suomalaisista on valmis jättämään vastuuttomat tuotteet kauppaan, mutta lähes 60 prosenttia kokee, ettei saa riittävästi tietoa yritysten vastuullisuudesta².

Yritysvastuulain myötä kuluttaja voi luottaa siihen, että yritys on pyrkinyt minimoimaan tuotteen valmistukseen liittyviä ihmisoikeusriskejä. Vastuullisuus ei enää olisi mielikuvien varassa. Pahimmat ihmisoikeusloukkaukset saataisiin estettyä niissäkin yrityksissä, jotka eivät vapaaehtoisesti huomioi ihmisoikeuksia.

Taataan yrityksille reilu kilpailu

Monet yritykset huolehtivat jo nyt toimintansa ihmisoikeusvaikutuksista. Ne vastaavat näin kuluttajien, yritysasiakkaiden ja sijoittajien odotuksiin. Ihmisoikeuksista huolehtimista vaaditaan yhä useammin myös julkisissa hankinnoissa. Erot ovat kuitenkin suuria sekä toimialojen välillä että niiden sisällä. Ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevat vaatimukset tulee ulottaa kaikkiin yrityksiin. Piittaamattomuus ei saa olla kilpailuetu.

Suomessa suojellaan työelämän oikeuksia tehokkaasti. Suomi on ratifoinut Kansainvälisen työjärjestö ILO:n sopimuksia lähes kaksi kertaa niin monta kuin esimerkiksi Kiina ja Intia yhteensä³. Sallimalla ihmisoikeuksien polkemisen yritysten tuotantoketjuissa Suomi myös heikentää kotimaisen työn kilpailukykyä.

Suomi ei ole yksin kehittämässä lakia yritysten ihmisoikeusvastuusta. Euroopassa monet valtiot ovat jo edenneet asiassa. Ranska hyväksyi kunnianhimoisen yritysten ihmisoikeusvastuuta koskevan lain jo vuonna 2017⁴.

Mikä ihmisoikeusvastuu?

YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet (2011) linjaavat, että yrityksillä on ihmisoikeuksia koskeva huolellisuusvelvoite. Käytännössä tämä tarkoittaa, että yrityksen tulee:

- ✓ arvioida toimintansa ihmisoikeusriskit
- ✓ ehkäistä riskien toteutumista
- ✓ seurata ja arvioida ehkäisevien ja korjaavien toimien onnistumista
- ✓ raportoida siitä, miten kielteisiin ihmisoikeusvaikutuksiin on puututtu

Huolellisuuden vaatiminen yrityksiltä on osa valtion velvollisuutta suojella ihmisoikeuksia.

- 2 Milton, 2017. Vastuullisuustutkimus.
http://www.milton.fi/wp-content/uploads/2017/05/Milton_vastuullisuustutkimus_2017_yhteenvetoraportti2.pdf
- 3 ILO, 2018. Ratifications by country.
<http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11001:0::NO>
- 4 European Coalition for Corporate Justice, 2017.
<http://corporatejustice.org/documents/publications/french-corporate-duty-of-vigilance-law-faq.pdf>

KEHITYSYHTEISTYÖN
KATTOJÄRJESTÖ

Kepa ry
Elimäenkatu 25–27
00510 Helsinki, Finland
+358 9 584 233
info@kepa.fi
kepa.fi

Lydia Kilpi
Asiantuntija, vero-oikeudenmukaisuus ja
yritysvastuu
+358 50 317 6738
lydia.kilpi@kepa.fi
Twitter: @L_Kilpi